

▶ Material realizat de Departamentul de Politici Publice al USR, cu colaborarea parlamentarilor din grupul USR pentru Educație | august 2022

„Reforma” brejnevistă a educației

I. Nouă probleme ale propunerilor pentru preuniversitar.....	2
II. Probleme la propunerile pentru învățământul universitar.....	13
III. Viziunea USR asupra reformei în educație. Cele patru direcții strategice.....	17

*„Să se revizuiască, primesc! Dar să nu se schimbe nimica.”
- I.L. Caragiale*

România Educată - simbolul ratării unui Președinte în care toți ne-am pus speranța pentru o Românie modernă

„România Educată” trebuia să fie noul proiect politic de reșezare a viitorului României - proiectul reprezentativ al lui Klaus Iohannis. Sfârșește ridicol în mici ciupeli ale oamenilor bine plasați în sistemul de Educație care vor să își prelungească controlul sau chiar să își aducă la nivel de lege niște pârgii până acum informale.

Eșecul e cu atât mai vizibil cu cât exista un precedent mai bun al ciclului analiză - legiferare în zona de educație. Un alt președinte - Traian Băsescu - a creat o comisie prezidențială credibilă care a produs un raport diagnostic bun al domeniului. A avut inspirația de a aduce o echipă reformatoare la conducerea Ministerului Educației, care a apucat să dea un cadru legislativ nou. Dar nu a apucat să îl aplice.

De atunci, acele legi au fost ciuntite permanent, mai ales când era PSD la butoane, adică cea mai mare parte a timpului. Marele proiect al președintelui Iohannis - „România Educată” - devine reprezentativ pentru ratarea sa. Distanța dintre legea veche reformis-

tă, ciuntită și ignorată și realitatea mizeră a Educației centraliste, corupte și interesată doar de menținerea status-quo-ului este împăcată pe principiul: "s-a rezolvat, nu se poate".

Dacă tot am avut un raport bun de analiză - și situația nu s-a schimbat major în sistem - urmat de o lege bună, însă neaplicată, cel mai logic pentru un președinte cu privirea la viitor ar fi fost să repună în drepturi acea lege, să construiască pe precedentul raport al Comisiei prezidențiale și să modifice, iar unde e cazul să aducă la zi. În loc de asta, Iohannis a făcut un proces de așa zisă consultare care a adunat ani de zile, cu concluzii călduțe și uneori contradictorii. Apoi la nivel legislativ au venit cu un pachet care e de fapt restaurația în domeniul educației. Asta numim reforma "brejnevistă" - pe modelul liderului sovietic care a condus mult timp încercând să oprească cu ghearele mersul istoriei. După două mandate câștigate cu promisiuni reformiste, Iohannis se arată a fi tot micul politruc de la USL care vine să blocheze orice progres.

Educația din România este croită pentru nevoile celor de sus și din interior. Programa trebuie să asigure nu educație pentru copii, ci norme didactice. Sistemul de management trebuie să asigure controlul pentru ministru, sindicate și inspectori.

Trecerea de la un ciclu la altul trebuie să asigure o piață pentru meditații, un fel de finanțare paralelă, imorală și cu efecte perverse, în lipsa unei finanțări reale a sistemului educațional.

Copiii care se pierd pe drum nu au voci. Firmele care nu găsesc forță de muncă nu au o voce despre cum să arate sistemul de educație.

Acestea erau problemele reale ale școlii la care „România Educată” trebuia să aducă răspunsuri. Nu a adus. Vocile care au ridicat aceste probleme nu se regăsesc în proiectele de legi. De fapt, nu se regăsește nicio viziune în proiectele de legi. După multe reforme neterminate ale Educației, coaliția PSD - PNL aduce un nou design: închistare și restaurație. Este ca și cum Brejnev s-ar apuca de reformat Educația în 2022. Și descoperim cu toții "șocați" că, oricum și oricât am asambla componentele bicicletei prezidențiale, tot mitralieră iese.

I. Nouă probleme ale propunerilor pentru preuniversitar

1. Proiecte anti-liberale. Ministrul devine vătaful Educației

Noile legi amplifică politizarea educației și controlul politic central asupra acesteia.

Cele mai multe aspecte ce țin de funcționarea sistemului vor fi reglementate prin ordine de ministru (în jur de 240!) fiind evitat astfel controlul parlamentar și de constituționalitate.

Funcționarea întregului sistem de educație va depinde doar de pixul ministrului, iar arhitectura instituțională este redesenată în jurul ministrului. Se desființează și reînființează cu alt nume instituții care aveau un minim grad de autonomie.

Sociologul Lazăr Vlăsceanu constată că legea învățământului universitar respiră o "centralizare etatistă mai accentuată ca în perioada comunistă"¹.

El dă exemplul art. 142 din proiectul legii învățământului universitar care se referă la instituirea unor comisii consultative ale ministerului educației, în fapt ale ministrului, și care sunt "copii palide ale consiliilor naționale instituite de legea anterioară (nr 1/2011) ca entități autonome față de ministru, reunite sub administrarea autonomă a UEFISCDI, finanțată de bugetul educației, cu scopul de a oferi universitarilor posibilități de a participa la gestionarea sistemului universitar prin propuneri de politici privind finanțarea, cercetarea, resursele umane, administrarea etc"².

Agenția română de asigurare a calității în învățământul preuniversitar (ARACIP) se transformă în Autoritatea Națională pentru Inspecție Școlară și Asigurare a Calității (ANISAC) - preluând și funcția de inspecție a inspectoratelor, pe lângă evaluarea externă sau autorizarea/ acreditarea/ evaluarea periodică a unităților școlare.

Deși este o modificare logică, care strânge laolaltă instrumentele de măsurare a calității educației, modul în care este organizată ANISAC, ca structură subordonată Ministerului Educației și cu un director numit/revocat prin ordin de ministru, coroborat cu ultima modificare a structurii Consiliului ARACIP din februarie 2022, care a dus la subordonarea politică totală a acestei instituții, aruncă mari semne de îndoială asupra capacității acesteia de a mai acționa și evalua independent. "Înființarea de creșe, de grădinițe, de școli va fi foarte mult contaminată politic. 'A înființat o grădiniță un membru de partid de-al nostru? O acredităm! Cineva din opoziție a înființat o grădiniță? Nu o acredităm. De ce? Șeful nostru e numit politic și partidul lui decide ce se întâmplă cu toată chestia asta", a exemplificat Mircea Miclea, fost ministru al Educației³.

După 5 ani de dezbateri și consultări pentru România Educată, ministrul Sorin Cîmpeanu vine cu două proiecte de legi care arată mai degrabă o tendință centralistă, decât reformatoare.

Nici nu este de mirare că actori importanți din educație s-au dezis și de proces și de rezultatul lui. "Prima problemă majoră a proiectelor de lege este procesul în sine de elaborare, care e profund greșit: din birou, fără analize serioase, cu și de către un grup monocolor de autori, care nu include specialiști în domeniul educației sau ai altor științe sociale, fără consultarea principalilor actori din sistem - cei care ar trebui să implementeze aceste legi, precum marile universități", afirmă rectorul Universității București, Marian Preda.

1. <https://www.edupedu.ro/profesorul-lazar-vlasceanu-unul-dintre-cei-mai-proeminenți-sociologi-romani-proiectul-legii-învățământului-superior-compilare-centralizare-uniformizare/>

2. <https://www.edupedu.ro/profesorul-lazar-vlasceanu-unul-dintre-cei-mai-proeminenți-sociologi-romani-proiectul-legii-învățământului-superior-compilare-centralizare-uniformizare/>

3. <https://www.edupedu.ro/exclusiv-mircea-miclea-despre-proiectul-legii-educației-din-preuniversitar-evaluarea-națională-trebuie-să-ramana-obligatorie-cum-nimic-din-notele-obținute-in-gimnaziu-nu-mai-conteaza-ci-doar-exame/>

Iar coaliția “O voce pentru Educație” care a asistat ministerul în dezbateri și în elaborarea draftului de legi a înaintat 280 de amendamente la proiectele finale, ceea ce dovedește că întreg procesul a fost ratat și trebuie luat de la capăt.

2. Creșteri fictive de salarii ca să uităm de realitate

Legile educației lansate de ministrul PNL al Educației Sorin Cîmpeanu, sunt, înainte de toate, o tentativă de mituire electorală a cadrelor didactice, cu promisiunea unor creșteri salariale semnificative. Creșteri care se puteau acorda la fiecare buget anual făcut de ministrul Cîmpeanu în mulții săi ani de mandat ministerial - ministrul tuturor partidelor nu a alocat bani pentru salarii la buget, acolo unde se alocă banii reali, dar îi alocă din burtă prin legile educației, acolo unde sunt doar o promisiune.

Când a depins de noi, am făcut-o direct: USR a alocat 12% din PNRR pentru educație.

Creșteri salariale puteau fi acordate și până acum, în baza legii educației naționale în vigoare, care prevede alocarea a 6% din PIB pentru educație și care a fost încălcată sistematic de miniștrii educației. Noua lege renunță la raportarea la PIB pentru finanțarea sistemului de educație și introduce ca indicator cheltuielile bugetare anuale urmând ca educația să primească 15% din acestea, fără a intra în detalii, în condițiile în care legea cere prezentarea metodologiei care a stat la baza calculării acestor sume și a surselor de finanțare. De ce acest indicator nou? Pentru ca cifra să fie mai mare de 6.

USR a susținut tot timpul majorările salariale pentru cadrele didactice, prin amendamente la Legea Bugetului de stat pentru 2022, prin amendamente la OUG care îngheța creșterile salariilor, prin amendamente de lichidare în doar 2 ani a datoriilor salariale obținute de profesori în instanțe și nu în 5 ani, așa cum prevede OUG-ul în vigoare. Or, cele angajate de Ministerul Educației prin legile publicate sunt FICTIVE.

În campania pentru alegerile prezidențiale din 2019, candidatul USR Dan Barna a propus majorarea salariilor cadrelor didactice la nivelul celor din sistemul de sănătate cu obiectivul de a crește atractivitatea carierei didactice în rândul profesioniștilor din mediul privat, pentru a semnaliza către întreaga societate rolul esențial al educației pentru viitorul României și pentru a reda cadrului didactic statutul în comunitate.

De asemenea, în aprilie acest an parlamentarii USR au depus un proiect de lege prin care salariile în învățământul preuniversitar să fie majorate cu 25% din salariul minim pe economie.

În același timp, USR s-a opus angajării unor cheltuieli aberante și nesustenabile de la buget. E și motivul pentru care am fost scoși de la guvernare. USR dorește reformarea pensiilor speciale și în general reducerea risipei de bani publici. Am propus soluții concrete pentru aceste obiective. Doar așa putem fi credibili, ca țară, că PUTEAM CREȘTE SALARIILE PROFESORILOR. Un guvern care a explodat cheltuielile publice irațional,

care nu e capabil să țină sub control inflația și deficitul are ZERO CREDIBILITATE când propune prin legile educației creșteri salariale. Guvernul PSD - PNL poate CREȘTE MĂINE salariile din educație dacă vrea și dacă poate. A promite în acest pachet legislativ e doar manipulare electorală - marea reformă în educație promisă de Președintele Iohannis e însoțită de o găselniță de marketing de doi lei.

Legile educației tratate ca petardă electorală

5 motive pentru care promisiunile privind creșterea salariilor și a finanțării educației în general sunt electorale:

1. Creșterile salariale puteau fi acordate și până acum.
2. Creșterile salariale se acordă prin bugetul de stat, nu prin legile educației.
3. Legile nu prevăd nicio grilă salarială pentru cadrele didactice.
4. Legea învățământului preuniversitar prevede clar o singură modificare salarială pentru profesorii stagiați, cu două prevederi contradictorii: la un articol salariul stagiarului este egal cu salariul mediu pe economie, la un altul, stagiarul va primi salariul prevăzut de legea salarizării pentru profesorul debutant.
5. Legile nu indică resursele financiare pentru creșterile salariale anunțate de ministrul Cîmpeanu, care promite salarii medii în educație de 9.300 lei, respectiv o creștere cu 43%.

3. Un sistem de educație rupt în două de un BAC defazat

În prezent, educația din România preuniversitară și universitară funcționează în baza unei singure legi care nu a fost aplicată cum trebuie și a fost frecvent modificată tocmai pentru că este mai reformatoare decât proiectele propuse de Ministerul Educației.

Aceasta proiectează o viziune asupra întregului sistem de educație, ca proces continuu și cu rezultate așteptate pentru fiecare ciclu, de la nivel preșcolar până la cel universitar. Este adevărat că și legea în vigoare trebuie îmbunătățită, dar legile propuse sunt, în multe privințe, un pas înapoi și în fapt o compilație între normativele actuale și diverse alte documente, iar schimbările importante vor avea în realitate un impact negativ asupra procesului de educație și calității acestuia.

Actuala administrație vede sistemul de educație rupt în două, preuniversitar și universitar, fără nicio legătură și continuitate, iar proba lipsei de viziune integrată este noul bacalaureat.

În proiectul Ministerului Educației, bacalaureatul va fi dat într-o SINGURĂ probă, la limba și literatura română, matematică, științe, istoria și geografia României și Europei și științe socio-umane. Mai mult, ministrul Sorin Cîmpeanu a declarat public că la proba

scrisă unică de la Bacalaureat „este foarte posibil ca toate întrebările să fie grilă”.

Ori, acest tip de bacalaureat nu verifică nici dacă absolventul a dobândit competențele cheie enumerate în lege după parcurgerea educației preuniversitare⁴, printre care și competențele de literație care dovedesc că este alfabetizat funcțional. Și nici dacă este pregătit pentru intrarea în învățământul universitar, materiile profilului specific devenind facultative la examen.

În noul proiect de lege, în România, se complică bacalaureatul pe filiera tehnologică: pe lângă probele de Bac din ”terminalul general”, elevii de la tehnologic susțin facultativ o probă adaptată, suplimentar celorlalte probe prezentate anterior.

4. Inspectoratele rămân, cu nume schimbat

Proiectul legii învățământului preuniversitar reînființează inspectoratele județene sub numele de Direcții Județene pentru învățământ preuniversitar și mai înființează și alte structuri teritoriale: birourile teritoriale județene din subordinea ANISAC, conduse de inspectori școlari. Transformarea Inspectoratelor în deconcentrate ale Ministerului Educației precum și mandatele șefilor de direcție care sunt limitate la mandatului ministrului⁵ vor duce la o și mai mare politizare și volatilitate a sistemului. „Clientela politică este hrănită mai bine prin transformarea acestor inspectorate școlare în deconcentrate. Va fi mai mult pentru clientela politică”, consideră fostul ministru al Educației Mircea Miclea⁶.

USR a propus desființarea inspectoratelor școlare și transferul de atribuții la nivelul școlii. PSD - PNL nu le desființează, ci le redenumesc și mută din atribuții nu mai jos, ci mai sus pe lanțul birocratic.

De asemenea se înființează o puzderie de instituții noi în sistemul preuniversitar, centre, direcții, institute și autorități, într-un aranjament instituțional, pe care Mircea Miclea îl numește ”baroc, toate subordonate ministerului, toate cu șefi numiți și revocați prin ordin de ministru, o oportunitate pentru plasarea de politrucii și oameni din diferite grupuri de interese din jurul ministrului și partidelor la putere, la conducerea lor⁷. Noua lege a educației schimbă arhitectura de sistem pentru a hrăni mai bine clientela politică și a crește implicarea politicului în educație.

Legile învățământului nu schimbă nimic structural, modificările sunt făcute în principal pentru satisfacerea unor grupuri de interese, cum sunt rectorii care devin dumnezeii sistemului universitar, Sorin Cîmpeanu însuși care-și creează, prin lege, o sinecură pe

4. a) competențe de literație; b) competențe de multilingvism; c) competențe în domeniul matematicii, științei, tehnologiei și ingineriei; d) competențe digitale; e) competențe personale, sociale și de a învăța să înveți; f) competențe civice, inclusiv de protecție a mediului; g) competențe antreprenoriale; h) competențe de sensibilizare și expresie culturală.

5. În urma promovării concursului de selecție sunt numiți în funcție prin ordin al ministrului educației și încheie un contract de management cu ministrul educației pe perioada mandatului demnitarului.

6. <https://www.edupedu.ro/exclusiv-mircea-miclea-despre-proiectul-legii-educatiei-din-preuniversitar-evaluarea-nationala-trebuie-sa-ramana-obligatorie-cum-nimic-din-notele-obtinate-in-gimnaziu-nu-mai-conteaza-ci-doar-exame/>

7. Centrul Național pentru Formare și Dezoltare în Cariera Didactică, Autoritatea Națională pentru Inspectie Școlară și Asigurarea Calității, Unitatea Executivă pentru Suport, Mentenanță și Asistență Tehnică pentru Digitalizare, Direcțiile Județene de Învățământ Preuniversitar/a Municipiului București, Centrul Național pentru Politici și Evaluare în Educație, Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare, Institutul pentru Științele Educației, Centrul Național pentru Învățământ Profesional și Profesional Dual, Centrul Național pentru Educație Incluzivă, Corpul managerilor educaționali.

viață, clientela din jurul PSD și PNL. Deși expunerile de motive menționează probleme, obiective, principii și valori, nu există o corelare între acestea și schimbările preconizate.

5. Legea agravează problemele de acces la educație

Legea învățământului preuniversitar premiază excelența individuală, obținută în principal prin efortul copiilor și al părinților, ceea ce este meritoriu, dar este dezinteresată de incluziune și performanță la nivelul întregului sistem.

Cuvântul "excelență" se regăsește în textul noii legi a învățământului preuniversitar de 53 de ori, iar cuvântul "echitate" de 2 ori. Și nu este doar o chestiune de cuvinte, ci în principal, una de finanțare și de viziune.

Când se referă la "excelență", legea este precisă. Devine însă imprecisă în cazul copiilor din medii defavorizate.

Finanțarea suplimentară se acordă ca sumă globală fixă din bugetul Ministerului Educației, pentru premiarea unităților de învățământ preuniversitar de stat cu rezultate deosebite în excelența școlară sau în incluziune, în sensul prezentei legi incluziunea fiind asimilată exclusiv educației speciale.

În schimb, în cazul unităților de învățământ defavorizate costul standard per elev se poate, **deci opțional**, suplimenta cu 25%. Unitățile de învățământ defavorizate se stabilesc prin ordin de ministru, iar legea nu prevede niciun fel de criterii.

Este fix inversul a ce trebuia făcut în logica a ce finanțăm deja. PNRR include programul național de reducere a abandonului școlar - un sistem de granturi date celor mai vulnerabile școli. Aceste granturi sunt gândite ca un pilot național din bani europeni pentru un program care trebuie permanentizat dacă va avea succes. Permanentizat cu bani de la buget, evident. Deci din 2026 ar trebui ca statul român să finanțeze reducerea abandonului școlar (cel mai mare din UE) prin aceste fonduri la dispoziția școlilor vulnerabile.

Capitolul din PNRR care creează această finanțare se numește tot "România Educată". Pachetul de legi cu același nume ignoră și raportul, și cadrul creat de PNRR, și deși creează un transfer de bani obligatoriu pentru școlile de excelență nu o face și pentru școlile cu probleme. Practic, dăm bani din PNRR și apoi ne oprim din combaterea abandonului școlar?

Un alt caz de suplimentare cu 25% pentru școlile din mediul rural care intră în consorții școlare sau de învățământ dual cu școli din mediul urban. Legea nu prevede modul de finanțare pentru consorții și nici cum vor fi stimulați profesorii să predea suplimentar în raport cu norma didactică în școlile din comunitățile rurale.

Deși proiectul noilor legi ale educației vorbește despre echitate ca unul dintre principiile de bază ale educației, în practică textul de lege, așa cum este scris acum, nu pune în practică acest principiu, printre altele pentru că nu va putea să motiveze îndeajuns

cadrele didactice pentru a merge în acele zone dezavantajate și de risc, unde este cea mai mare nevoie de acestea. Proiectul nu ia în calcul învățământul hibrid pentru copiii din comunități izolate sau dezavantajate deși, în ultimii doi ani, sistemul nostru de învățământ a fost nevoit să se adapteze la noile împrejurări generate de pandemie și să apeleze la educația online. Cu toate că digitalizarea spontană a României a cunoscut inițial o serie de piedici, orele online ne-au arătat cum integrarea tehnologiilor în procesul de predare și învățare poate ține elevii conectați la educație, în jurul unui conținut multimedia structurat, aducându-i mai aproape și de materii, și de profesori, în adevărate comunități online.

Aspectul finanțării ca factor principal de motivare a profesorilor devine din ce în ce mai incert; premierul a anunțat, deja, faptul că mult așteptata majorare a bugetului alocat pentru educație va fi realizată în 2027, deși draftul proiectului prevedea finanțarea cu 15% din bugetul general consolidat, începând cu anul 2023. În lipsa creșterii treptate a finanțării educației, care ar asigura faptul că acea treaptă de 15% din bugetul consolidat va fi atinsă în anul 2027, școala românească va trebui să se descurce, așa cum a făcut-o și până acum, cu acel 2% din PIB. În acest scenariu este greu de spus cum va mai arăta motivația profesorilor până în anul 2027.

Legea desființează centrele județene de excelență care erau deschise tuturor copiilor și acordă dreptul exclusiv colegiilor naționale de a organiza clase de excelență - se subînțelege că doar din populația școlară a acestora, deci inaccesibile tuturor copiilor.

Examenul organizat la nivelul colegiilor naționale devine un veritabil joc de noroc. Ne vom întoarce la situația de acum 30-40 de ani când, dacă elevul nu lua examenul la cel mai râvnit liceu din oraș, ajungea redistribuit unde mai rămâneau locuri.

A lăsa doar 10% dintre locurile la liceele teoretice în sistemul distribuirii computerizate, care și-a dovedit eficiența și cu care părinții și elevii, în general, s-au obișnuit, nu înseamnă doar o lovitură dată copiilor ai căror părinți nu pot plăti meditații, dar care au potențial suficient pentru nivelul liceelor teoretice. Aceasta poate fi și o sursă de corupție și clientelism local.

Programul “Școala după școală” rămâne în continuare o posibilitate, la decizia școlii, fără o garanție a finanțării, fără a fi prevăzute sume/elev. Pe perioada neîntreruptă a funcționării programului Școală după școală, cu finanțare din POCU, părăsirea timpurie a școlii a scăzut de la 18% la 15%!

Masa caldă este inclusă doar în secțiunea dedicată reducerii abandonului școlar, unde este singura măsură anunțată pentru combaterea abandonului școlar. Programul de “masă sănătoasă” la care face referire proiectul de lege (nu caldă) este limitat în timp, în anii 2022-2027.

Nu există o țintă clară de extindere a mesei calde și nici o eventuală etapizare. Iar tichetele pentru educație pe suport electronic dispar cu totul.

Programul de învățare remedială, care teoretic e obligatorie pentru elevii care înregist-

trează regres școlar, este finanțat în limita fondurilor alocate și poate fi desfășurat și cu ajutorul ONG-urilor în același regim de voluntariat.

Dezinteresul profund al Ministerului Educației pentru organizarea decentă a unor programe remediale reiese altfel și din faptul că autorii legii au o înțelegere limitată a termenilor „literație” și „alfabetizare funcțională”, literația fiind unul dintre cele trei elemente care definesc analfabetismul funcțional.

”Conform OECD, organizația care administrează testele PISA, capacitatea de a citi și înțelege un text scris, tradusă în ultimii ani în România în diverse rapoarte prin „literație”, este doar una dintre componentele alfabetizării funcționale, alături de alfabetizarea matematică și alfabetizarea științifică”, atenționează Cristian Hatu, președintele Centrului de Evaluare și Analiză Educațională.

6. Liceele tehnologice - le revitalizăm prin PNRR, le omorâm prin legea educației

Toporul semantic al dlui. Cîmpeanu a lovit cu sete la rădăcina liceelor tehnologice. Așa cum în epoca PSD, un alt ”multiministru” al Educației a pus la pământ SAM-urile, vechile școli de arte și meserii, prin noua lege privind învățământul preuniversitar, liceele tehnologice se vor transforma, de pe o zi pe alta, în licee profesionale, crescând reticenta părinților în a-și înscrie copiii în aceste unități.

Aceeași soartă par să o aibă și liceele economice, al cărui viitor pare să fie mai degrabă asimilat liceelor profesionale. Acest pas este deja contestat de cei care s-au străduit ca prin activitatea educațională, parteneriatele active cu mediul privat și participarea în foarte multe proiecte educaționale non-formale, să construiască oaze de excelență în rândul liceelor economice.

Liceele tehnologice/profesionale sunt în continuare tratate discriminatoriu în raport cu liceele teoretice. Acestora din urmă li se oferă flexibilitatea de a se organiza pe mai multe profiluri în afara celui teoretic, pot organiza și clase de vocațional și tehnologic dacă vor, cu condiția de a rămâne în proporție de 2/3 pe teoretic. Celor tehnologice însă, nu li se mai permite să organizeze și clase de ”teoretic”.

Prezumția că ”teoreticul” din ”tehnologic” este mai slab decât cel mai slab copil din ”teoreticul” de la ”teoretic” este greșită. Educația este despre învățare în contexte multiple, nu doar în raport cu nota. În unele licee tehnologice se derulează deja proiecte care transcend împărțirea pe filiere. Spre exemplu, în unul dintre liceele tehnologice din Slobozia care are clase de teoretic, tehnologic și profesional, există un club de robotică, unde partea de soft este realizată de ”teoretic”.

În ceea ce privește ÎPT (încă Învățământul Profesional și Tehnic), România și-a luat angajamente în PNRR, nu mai departe de anul trecut - cu același ministru implicat în proces. Astfel, în PNRR, România are obligația introducerii unui nou concept de Bacalau-

reat aplicabil din 2027, pentru asigurarea unei rute complete și accesul la învățământul superior tehnologic. Ori așteptarea este o versiune de Bac adaptat, suplu, flexibil pentru a încuraja ”dualul” și la nivel de liceu, și la nivel de universitate tehnică, și nu unul mai complicat decât cel pe care îl vor susține elevii din filiera teoretică.

În PNRR sunt prevăzute sume generoase cum liceele tehnologice nu au mai văzut până acum, pentru dotarea laboratoarelor de IT (16,36 milioane de euro) și pentru modernizarea atelierelor de practică (90,9 milioane de euro), dar cea mai importantă investiție care reprezintă șansa reală de a reforma și moderniza învățământul tehnic și profesional românesc sunt cele 338 de milioane de euro pentru dezvoltarea a 10 consorții regionale și dezvoltarea și dotarea a 10 campusuri profesionale integrate construite în jurul consorțiilor.

I6. Dezvoltarea a 10 consorții regionale și dezvoltarea și dotarea a 10 campusuri profesionale integrate	338.000.000 euro
I13. Echiparea laboratoarelor de informatică din unitățile de învățământ profesional și tehnic (ÎPT)	16.360.000 euro
I14. Echiparea atelierelor de practică din unitățile de învățământ profesional și tehnic	90.900.000 euro

În spatele acestor investiții ar fi trebuit să se petreacă un proces complex de adaptare a Cadrului Național al Calificărilor pentru că degeaba visăm calificări în ocupații ale viitorului, din industrii emergente și alți inorogi, dacă ele nu există în CNC, precum și Bacul adaptat, care să permită un parcurs educațional complet pentru elevii înscriși în programe de învățământ dual de la nivel liceal și la nivel terțiar (calificare nivel 3-7). Din păcate, ideea legării dualului de la liceu cu dualul de la universitatea tehnică este sabotată de prevederile propuse, care scad atât nivelul cât și atractivitatea liceului tehnologic și complică absurd bacalaureatul pentru ÎPT.

Țintele rămân departe, și anume:

- ▶ Odată cu apariția rutei duale complete, o creștere a atractivității rutei profesionale, astfel încât în anul școlar 2025-2026 să se înregistreze o creștere de la 17% până la 40 % a numărului de elevi înscriși în ruta profesională (elevi din IPT, licee tehnologice, inclusiv ruta duală completă), în comparație cu numărul total de elevi de liceu.
- ▶ Creșterea cu cel puțin 60% a numărului de elevi înscriși în ruta duală completă. În 2020, 1.847 de studenți au absolvit ruta duală. În urma măsurilor de sprijinire a centrelor de învățământ dual, se așteaptă ca 3.000 de elevi să termine ruta duală completă.

7. Managementul școlar rămâne o vorbă goală

Managementul școlilor nu are acum puteri reale, depinde prea mult de birocrația de mai sus sau de primărie. Prin noua lege, asta nu se schimbă deloc, dar mai apare încă un director. În acest moment directorul școlii (ca și CA-ul) nu decide în problemele reale de management - nu are bugetul, nu are competențe pe resursele umane. O reformă reală ar trebui să redefinească funcțiile de management la nivelul școlii. Ce face pachetul de legi? Lasă funcția de director așa cum este și mai adaugă încă una - directorul administrativ.

Înființarea funcției de director administrativ ar fi o idee bună dacă ar fi parte dintr-un proces de regândire a procesului de decizie din sistem. Este un pas înainte dar nu rezolvă problema managerului școlar profesionist.

Deși o măsură așteptată de toți actorii din comunitatea școlară, noua poziție de director administrativ dublează actuala poziție de director în al cărei conținut nu se schimbă nimic. Nici acesta nu face management de resurse umane (spre exemplu, angajarea se face ca și până acum doar că ISJ/ ISMB este înlocuit de noul DJIP/DMBIP) și nici management de resurse financiare (banii, fie că vin de la Ministerul Educației, fie că vin de la autoritatea publică locală, sunt atent dijmuiți de către ISJ-ul în haine noi).

Mai mult, cum nu avem suficienți directori la școlile din rural va fi de-a dreptul interesant să vedem cum vor fi identificate resurse umane suplimentare pentru ocuparea acestor posturi. Ar fi fost infinit mai simplu să formezi actualii directori, să le scoți norma didactică dacă e cazul și să deschizi poziția de director de școală și către alte tipuri de absolvenți de învățământ universitar, cu formare corespunzătoare.

O mare rată a proiectului este lipsa de încredere în școli ca instituții deschise către comunitate care s-ar fi putut materializa într-un număr mai mare de reprezentanți ai părinților, societății civile, mediului de afaceri în consiliile de administrație ale școlilor.

▶ Apare pentru prima oară posibilitatea revocării directorului de școală, inclusiv pentru încălcarea obligațiilor stabilite prin contractul de management. Dar directorul este lipsit de instrumente de motivare/promovare/încurajare la nivelul școlii. Acel fond de 2% din fondul de salarizare permitea directorilor să își motiveze corpul profesional pentru activități suplimentare și implicare în comisii speciale de examene naționale. Astăzi, directorul - pe fondul aceluși dosar de gradație de merit este lipsit de orice formă de instrument de motivare la nivel de unitate școlară. Reformă și transformare fără instrumente.

8. Cariera didactică - vrem profesori mai mulți și mai buni. Cum? Facem intrarea în sistem mai grea.

Sistemul de educație are o lipsă acută de cadre didactice, iar nouă lege nu o rezolvă, dimpotrivă. Este pozitiv că se pune accesul pe calitate, dar suferința cea mai mare este

una cantitativă și se manifestă în special în mediul rural. Propunerea de înființare a consorțiilor școlare urban-rural, cu posibilitatea profesorilor din urban de a preda la școlile rurale din consorțiu, este doar una teoretică, atât timp când legea nu prevede absolut nimic despre finanțarea consorțiilor și stimularea salarială a acestor profesori.

Potrivit noii legi, un tânăr absolvent de facultate va trebui să treacă prin nu mai puțin de 5 etape obligatorii, până să aibă șansa de a deveni profesor titular: master didactic sau programe de pregătire psihopedagogică, examen de certificare pentru a deveni profesor stagiar, stagiatură de un an sub îndrumarea unui mentor, examen de licențiere pentru a deveni cadru didactic cu drept de practică, concurs național unic pentru a deveni profesor titular. Se poate ajunge în situația în care un absolvent să intre în sistem după vârsta de 30 de ani. Mai mult, în afară de salariul stagiatarilor prevăzut în noua lege la 6.095 lei (fictivi, cum am scris la început), nicăieri nu se menționează cum vor crește salariile profesorilor după stagiatură. Aceste filtre vor crește calitatea educației sau vom avea profesori din ce în ce mai puțini? Nu există niciun document care să prevadă impactul asupra sistemului a acestor prevederi cum de altfel nu există nicio perioadă de tranziție pentru aplicarea lor. Astăzi doar 8% din totalul corpului profesoral are o vârstă între 20 și 30 de ani, iar în următorii 15 ani peste jumătate din toți angajații ministerului vor ajunge la vârsta de pensionare. Va fi nevoie de flexibilitate la intrare în cariera didactică. Or, în condițiile în care creșterea salariilor pare o ficțiune, ideea de a avea mai multe filtre de intrare în cariera didactică ar putea descuraja în prima etapă atragerea de noi candidați.

9. Etica și integritatea în educația preuniversitară - măsuri prea timide

Legea introduce interdicția pentru cadrele didactice de a acorda meditații elevilor de la propria clasă precum și candidaților la admitere la colegiile naționale în cazul celor care elaborează subiectele de examinare la aceste colegii. De asemenea, instituirea Registrului declarațiilor de interese ar putea fi un instrument de monitorizare a acestor conflicte de interese, ceea ce este mai mult decât până acum, dacă ar introduce sancțiuni clare.

Deși interdicția de a face meditații cu copiii de la clasă, sub sancțiuni disciplinare aplicate de Consiliul Profesoral, exista și până acum, nu rezultă din niciun studiu că aceasta ar fi respectată. Mai mult, nu există nicio cercetare a Ministerului Educației cu privire la răspândirea acestui fenomen în sistem.

Incompatibilitățile pentru cadrele didactice sunt preluate din legea veche: pentru funcțiile de conducere, comerțul în curtea școlii cu materiale pornografice și pentru cariera de cadru didactic, condamnarea pentru infracțiuni de violență contra persoanei. Persoanele care au fost condamnate pentru infracțiuni de corupție sau asimilate, precum luarea de mită, mult mai frecvente, pot să fie și cadre didactice și să ocupe și funcții de conducere.

II. Probleme la propunerile pentru învățământul universitar

Unele probleme ale învățământului universitar apar menționate în expunerea de motive a proiectului de lege, dar fără o structură, fără certitudinea că asupra lor există un consens la nivelul societății și un consens asupra soluțiilor, precum și fără o fundamentare consecventă pe date, statistici sau studii care să fixeze științific problemele enumerate și să autentifice soluțiile propuse.

Atât în expunerea de motive, cât și în proiectul de lege apar propuneri de reglementări care nu au în spate suficiente argumente că reprezintă soluții fezabile la unele din problemele actuale ale învățământului universitar.

De exemplu, reglementările care acoperă problema doctoratelor plagiate sau obținute prin diverse forme de fraudă academică sunt difuze, în cel mai bun caz, disipate pe mai multe paliere - administrativ, juridic, academic și etic, în așa fel încât este puțin probabil să devină o soluție la "epidemia" națională de doctorate sub semnul întrebării. **Practic, conform proiectului de lege, zeci de persoane, organisme și comisii ar trebui să lucreze sincron în plan juridic, administrativ și academic pentru a sancționa un plagiat. Noi știm că de fapt zeci de persoane, organisme și comisii lucrează de ani de zile ca să scape oameni puternici din Sistem de plagiatele din trecut. Este un caz șocant de adaptare a cadrului legislativ la o realitate mizerabilă.**

1. Acces inechitabil al elevilor în universități

În ciuda insistenței – atât în expunerea de motive, cât și în lege – asupra asigurării unui acces echitabil al tinerilor în sistemul de învățământ superior, legea în realitate consacără, din nou, doar mecanismul sprijinului financiar printr-un sistem de burse pentru studenții proveniți din medii mai puțin favorizate.

Nu există prevederi privind finanțări de infrastructură de suport necesară pentru aceste categorii – spații de cazare și eventual alimentație la standarde decente. În lipsa unui mecanism de suport mai complex, accesul tinerilor din medii defavorizate va cunoaște limitări și în anii următori.

2. Management în mediul universitar - nu se schimbă nimic pe fond, doar că dl. Cîmpeanu e făcut nemuritor de ministrul Cîmpeanu

Atât expunerea de motive, cât și proiectul de lege insistă pe consolidarea autonomiei universitare, prin care o bună parte din direcțiile de acțiune și dezvoltare ale instituțiilor de învățământ superior ar trebui lăsate la latitudinea universităților. În ciuda acestui principiu asumat, criteriile care stau la baza vieții universitare vor fi stabilite de facto

de către comisii la nivelul ministerului, constituite prin Ordin de ministru, în baza unor criterii stabilite tot de ministru, ceea ce ridică un semn de întrebare față de libertatea reală a instituțiilor de învățământ superior de a-și lua propriile decizii. Ca și în cazul învățământului preuniversitar, educația superioară va fi reglementată ulterior prin hotărâri de guvern (10) și ordine de ministru (20).

În plus, finanțarea va depinde tot de alocările ministerului, pe baza unor criterii stabilite tot de minister.

Ideea că aceste legi întăresc autonomia universitară este falsă - e taman invers. Universitățile rămân la fel de puțin autonome față de minister, care le aprobă în continuare numărul de locuri de pildă, dar va fi sub papucul unei organizații înființate și controlate de Sorin Cîmpeanu. Halal autonomie.

Unde se întărește "autonomia" este în cel mai nociv aspect al sistemului universitar: legalizarea rolului de oligopol al unei instituții nealese și care nu răspunde în fața nimănui: Consiliul Rectorilor. CNR capătă o putere imensă - de unde până acum era un punct de lobby foarte important pentru fiecare rector și Universitate în parte, acum devine oligopol legal. Evident, rectorii pot fi (și sunt mulți dintre ei) și politicieni, ceea ce explică de fapt puterea acestei organizații și noul său rol imaginat de PSD - PNL.

Prin noul proiect de lege a educației, Consiliul Național al Rectorilor va putea:

- ▶ să devină organism de interes național și, practic, un tutore al Ministerului Educației pe partea de învățământ superior - art. 4 din propunerea de lege a învățământului superior.
- ▶ să avizeze TOATE deciziile Ministerului ce privesc organizarea anului universitar - art. 29
- ▶ să avizeze consultativ componența comisiilor naționale – Comisia Națională pentru Finanțarea Învățământului Superior (CNFIS) și Comisia Națională de Standardizare a Titlurilor și Gradelor Universitare (CNSTGU, fostul CNATDCU) - art. 142.
- ▶ să avizeze consultativ standardele pentru titlurile de conferențiar și profesor - art. 144 alin.(1)

Practic, ministrul Cîmpeanu se asigură că dl. Cîmpeanu de la Consiliul Rectorilor va rămâne șef peste universitar și după ce ministrul Cîmpeanu nu va mai fi ministru și va rămâne rector cât vrea el.

Practic, CNR capătă drept de veto peste politica statului român legată de universități - chestiune care nu credem că are cum să reziste la un examen de constituționalitate, în caz că PSD - PNL vor menține această aberație în lege.

Este nevoie de o discuție serioasă despre autonomia universitară din România, care trebuie realmente pusă în practică. O idee care merită analizată este cea avansată de

fostul ministru al Educației Daniel Funeriu⁸, al funcționării universităților ca fundații private dar schimbarea modului de finanțare.

Printre punctele pe care ministerul le definește direct în proiectul de lege se află și numărul de mandate pe care le poate deține un rector. Legea instituie explicit interdicția ca numărul să fie nelimitat, dar în egală măsură lasă acest număr la latitudinea Senatului – în practică, Senatul poate decide să limiteze numărul de mandate la cinci, de câte patru ani, ceea ce de facto deschide calea unor persoane de a fi rectori până la pensionare.

Proiectul de lege încurajează mediul universitar să se asocieze în consorții în vederea inclusiv a obținerii de finanțări suplimentare pentru programe și proiecte distincte, cu scopul final al unei integrări a mediului universitar românesc în spațiul european al învățământului superior.

De asemenea, introduce posibilitatea unui învățământ superior dual, după modelul pre-universitar, cu scopul de a crea parteneriate și legături mai strânse cu sectoarele private care ar trebui să fie principalii beneficiari ai forței de muncă de înaltă calificare. Ideea este bună și preia modele de succes din Occident, dar nu știm să se fi discutat opțiunea cu mediul privat care ar trebui implicat - rămâne de văzut dacă ministerul își va da silința să se întâmple în realitate.

3. Etică și integritate - o citire atentă arată că legea e special creată pentru plagiatorii din mediul politic și instituțional

Tot pachetul de legi este schematic și lasă pe HG-uri și ordine de ministru deciziile importante. Există însă o excepție unde pachetul de legi este foarte detaliat în chiar textul lor: la plagiate.

În condițiile în care problemele de etică universitară au devenit mult prea frecvente, vizibile cel mai adesea prin plagiate descoperite în lucrările unor politicieni sau acuzații de plagiat în rândul politicienilor, era de așteptat ca legea să furnizeze mecanisme clare de sancționare cu celeritate a acestor fapte, atât la nivelul celor care obțin titluri de doctor în condiții dubioase, cât și în rândul celor care în interiorul universităților permit sau chiar facilitează aceste fapte. De asemenea, având în vedere amploarea fenomenului, ar fi fost de așteptat ca legea să ofere mecanisme care să prevină și să reducă drastic astfel de fapte, prin sancționare.

Era de așteptat ca mecanismele de monitorizare, control și sancționare să nu facă distincția între politicieni și membrii comunității universitare.

Cu toate acestea, proiectul de lege introduce prin art. 73 alin (7) posibilitatea ca deținătorul unui titlu de doctor să renunțe pur și simplu la el printr-o simplă notificare ori către Universitatea care l-a emis, ori către ministerul Educației, în situația titlurilor de doctor emise în baza Legii învățământului în vigoare în acest moment. Universitatea și

8. "Ne mai jucăm mult de-a autonomia universitară?" (Op-ed)", G4media, 3 august.

ministerul sunt obligate în baza notificării de renunțare să consfințească acest lucru prin intermediul instanței de contencios administrativ competentă teritorial.

Întrebarea care se pune e cui folosește această posibilitate în mediul universitar, unde titlul de doctor este condiție sine qua non pentru ocuparea mării majorități a pozițiilor profesionale. Devine clar că o astfel de prevedere este destinată posesorilor de titluri de doctor din afara mediului universitar.

Aceasta este o prevedere dedicată clienților politici cu plagiate.

De asemenea, proiectul de lege introduce posibilitatea explicită a prescripției generale de 3 ani de la data săvârșirii faptelor (și nu vorbim doar de plagiat, ci și de alte fapte grave, cum sunt falsificarea de date experimentale, introducerea de informații false în solicitările de granturi sau de finanțare, în dosarele de candidatură pentru abilitare, pentru posturi didactice sau de cercetare), care cel mai probabil ar fi data susținerii lucrării de doctorat. În plus, alineatul (2) vine să explicitizeze în mod bizar că „erorile de citare” nu constituie abateri de la normele etice⁹.

Această abundență de cazuri practice menționate în proiectul de lege în privința plagiatelor nu se regăsește nicăieri altundeva în alte capitole ale proiectului de lege, unde stabilirea criteriilor e lăsată în seama unor reglementări subsecvente, prin Hotărâri de Guvern sau Ordine de Ministru.

În plus, soluționarea unor acuzații de plagiat sau alte forme de fraudă universitară co-boară de la latitudinea CNATCDU – care dispăre cu totul din proiectul de lege, adică desființarea de facto – la latitudinea unor Comisii de etică, ce se înființează în interiorul fiecărei instituții de învățământ superior. Mai exact în interiorul acelei instituții care a făcut posibilă fraudă universitară – prin standarde și măsuri laxe de monitorizare, control și sancționare.

În condițiile în care numărul de cazuri de fraudă universitară este de așteptat să fie un criteriu de acreditare sau de păstrare a acreditării, se pune întrebarea de ce o comisie a unei universități ar dori să consemneze și să certifice astfel de cazuri, situație în care și-ar tăia practic craca de sub propriile picioare.

Un mecanism de transparentizare a lucrărilor de doctorat cu suspiciuni ar fi publicarea lor într-un portal specializat, care să facă posibilă analiza și compararea. Legea în schimb prevede publicarea lor pe secțiuni specializate ale fiecărei instituții de învățământ superior în parte, în condițiile în care la momentul actual există 93 de astfel de instituții, ceea ce în practică face imposibilă orice analiză.

9. la art. 154 alin (1) și (2)

(1) Răspunderea civilă sau administrativă, disciplinară, pentru faptele care determină existența abaterilor prevăzute la art. 153 alin. (1), alin (2) (alin (2) lit. a este despre plagiat, n.n.) și alin (3) ale persoanelor care au avut sau au calitatea de membru al comunității universitare este înlăturată, nemai-puținând fi angajată în condițiile depășirii termenului general de prescripție de 3 ani de la data săvârșirii lor, în conformitate cu art. 2.517 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare.

(2) Nu constituie abateri de la normele de etică profesională, prezentarea de date contradictorii, diferențele de concepție teoretică, experimentală sau practică, erorile de citare, diferențele de interpretare a datelor precum și diferențele de opinie.

III. Viziunea USR asupra reformei în educație. Cele patru direcții strategice:

1. educația tratată ca un sistem unitar având în centrul politicilor de educație elevul și studentul;
2. educația ca bază etică a societății
3. un management adevărat la nivelul școlii
4. toți copiii la școală - reducerea abandonului școlar este un obiectiv de țară.

USR cere retragerea celor două legi ale educației. În caz contrar, USR se va opune adoptării tuturor reglementărilor identificate ca nocive pentru sistemul de educație din România și va propune amendamente la cele două legi.

USR consideră că orice reformă a educației trebuie să urmărească următoarele obiective:

1. O perspectivă asupra sistemului de educație ca întreg, din punct de vedere al procesului și al rezultatului, de la învățământul preșcolar, preuniversitar până la cel post-universitar și acordarea acestei viziuni cu obiectivele de țară. Legile educației trebuie să răspundă la întrebarea: ce fel de țară vrem să fim?

Deși discursul politic bate monedă pe integrarea în piața muncii, cu excepția învățământului tehnologic și dual care oferă copiilor un parcurs clar, nu este limpede pentru ce sunt pregătiți copiii în școli și universități. Puterea actuală nu oferă un răspuns, nici prin legile educației, la întrebarea: ce fel de societate vrem să fim?

În acest context, al lipsei de direcție, părinții aleg ei ce este mai bun pentru copilul lor, așa cum remarcă cercetătorul Mihai Maci¹⁰. "Studiile s-au esențializat într-un mod greu imaginabil de cineva care nu are copii în școală: în speță s-au redus la patru facultăți care produc fie pentru afară, fie pentru salarii și pensii speciale aici, iar liceele – acelea care contează – au statutul de trepte în vederea intrării la aceste facultăți", crede Mihai Maci, iar acestea sunt institutele de învățământ ale serviciilor militarizate, medicina, dreptul și pe ultimul loc informatica. Noile legi ale educației conservă acest status quo.

Ca să nu rămână doar o țară a forței de muncă slab calificată și exportatoare de forță de muncă sau una a resurselor naturale, și acelea finite, așa cum este astăzi, România trebuie să-și propună prin politici publice în educație să devină o societate a cunoașterii, capabilă să producă bunuri cu valoare adăugată care aduce prosperitate tuturor cetățenilor ei.

Cu acest obiectiv, menirea școlii este să pregătească, prin stimularea gândirii critice, dar și practice, a creativității și a interdisciplinarității, copiii pentru ceea ce vrem toți, ca

10. <https://www.contributors.ro/revenirea-la-scoala-lui-ceausescu/>

societate, să fie România, dar plecând de la baze realiste.

- ▶ O reformă curriculară care să pună în centru cultura generală, gândirea critică, practică, creativitatea și interdisciplinaritatea și mai puțin transmiterea de informații.
- ▶ România trebuie să introducă un nou concept de Bacalaureat, dar unul pentru asigurarea unei rute complete între educația preuniversitară și cea superioară, pentru toate tipurile de învățământ.
- ▶ Principala probă de BAC să fie cea care verifică competențele de alfabetizare funcțională: literația, alfabetizarea matematică și științifică.
- ▶ Cel puțin una dintre probele obligatorii să fie dintre disciplinele de specialitate. În Franța, țara care a inventat Bac-ul, bacalaureatul pe terminalul general permite elevilor să aleagă 3 din 12 specialități la care să dea probe. Și mai există 2 rute distincte, terminalul tehnologic și cel profesional. Pe terminalul tehnologic spre exemplu, sunt propuse nu mai puțin de 8 versiuni de Bac adaptate la diverse tehnologii, iar acest Bac le permite accesul la învățământ universitar tehnic.
- ▶ Menținerea evaluărilor standardizate. Deși trendul internațional este împotriva evaluării standardizate, care nu surprinde particularitățile, înclinațiile, talentele și interesele fiecărui elev în parte, România încă are nevoie pentru o perioadă de tranziție de evaluare standardizată care dă o șansă tuturor copiilor și colectează date pe baza cărora să se poată construi politici publice serioase.
- ▶ Finanțarea adecvată a cercetării cu menționarea clară a unui procent din PIB și conectarea universităților cu actori publici și privați relevanți, din toate domeniile societății, de la economie până la administrație publică.

2. O societate care valorizează principiile morale, cu cetățeni care știu să facă diferența între bine și rău, între lege și fărădelege. Întreg sistemul de educație trebuie reconstruit pe baze etice.

Degeaba predă la clasă etică sau religie un profesor care a obținut diplomele prin plagiat. Școala, fie că vorbim despre educația preuniversitară, fie cea universitară, trebuie să fie un exemplu de integritate.

- ▶ Cercetarea anuală a fenomenelor meditațiilor la clasă și plagiatului și realizarea unor rapoarte de progres.
- ▶ Păstrarea CNADTCU ca organism central independent de decizia politică a ministrului educației, cu următoarele atribuții: colectare de date și screening pentru fiecare universitate / realizarea unei programe pentru un modul universitar obligatoriu de etică academică, tehnici de redactare a lucrărilor de cercetare și drepturi de autor / soluționarea acuzațiilor de plagiat și de alte forme de fraudă universitară, cu celeritate și pe baza unor criterii clare de integritate. În opinia USR, soluția propusă prin proiectul de lege, aceea de a lăsa această decizie privind integritatea la

latitudinea acelor unități de învățământ superior - care în unele cazuri au devenit în mod conștient "fabrici de doctorate" - nu doar că nu va rezolva actuala problemă, ci o poate chiar agrava. În joc nu este doar reputația unor politicieni care sunt ajunși din urmă de faptele propriului trecut, ci integritatea unui sector vital pentru viitorul României. / sancțiuni pentru conducătorii de doctorate și școlile doctorale care înregistrează cazuri de fraudă / Transparentizarea universităților și publicarea tuturor tezelor de doctorat – prezente și viitoare – pe un portal național unic.

În 2021 USR a depus o inițiativă legislativă pentru transparență în universitățile din România, atât în ceea ce privește activitatea academică a conducătorilor de doctorate, cât și în privința proceselor administrative, financiare și executive ale universităților. Acest proiect de lege are ca scop diminuarea fenomenului de plagiat prin transparentizarea CV-urilor academice ale profesorilor.

Prin acest proiect de lege, toți conducătorii de doctorate își vor face public profilul academic pe pagina web, acreditată, a universității. Totodată, inițiativa vizează transparentizarea deciziilor structurilor de conducere din universități.

De cele mai multe ori, pentru aflarea informațiilor privind deciziile structurilor universitare, și nu numai, este nevoie de o adevărată muncă de investigație din partea cetățenilor și de solicitări oficiale, prin legea 544/2001, pentru care răspunsurile pot întârzia. Inițiativa legislativă vine să clarifice faptul că toate regulamentele, deciziile, hotărârile, componența și datele de contact, rapoarte de activitate și alte informații se vor publica, în format electronic accesibil pentru căutare, salvare, distribuire și imprimare, pe site-urile oficiale ale instituțiilor de învățământ superior, în termen de 30 de zile de la redactarea, încheierea, adoptarea sau actualizarea lor.

Nu există niciun act normativ, în momentul de față, care să reglementeze, în mod specific, documentele pe care universitățile au obligația să le publice și nici în proiectul pentru noile legi ale educației nu se regăsesc aceste aspecte.

Inițiativa se află acum pe circuitul Parlamentar, unde Consiliul Economic și Social, alături de Consiliul economic au avizat favorabil prevederile propuse. Dorim/Cerem/Vrem ca reglementările acesteia să fie cuprinse în noua lege a educației.

▶ Autonomia universitară este un concept larg care de fapt nu a fost niciodată fundamentat în mod real în politica publică din România. De aceea statul, prin minister, acordă încă titlurile de licență și doctorat și nu universitățile, deci statul își menține un control presupus de calitate pe proces. Pe de altă parte universitățile sunt dependente în mod real de finanțare, toată structura lor de reglementată (unii ar spune) suprareglementată la nivel de alte acte normative subsecvente. În fapt, autonomia universitară are un spațiu foarte redus de manifestare și este manevrată, interesat, de cei care dețin butoanele din universități. Autonomia universitară trebuie regândită și aici e de analizat propunerea recentă a fostului ministru Daniel Funeriu care propune funcționarea universităților ca fundații de drept privat, deci fiecare tinde să se organizeze cum vrea dar finanțarea de la stat nu merge către universități, ci sub

formă de granturi pentru studenți. În niciun caz ceea ce face această lege, care lasă sistemul neatins, anulează complet stimularea onestității și creează un organism tutelar, prin Consiliul Rectorilor, nu este ceea ce trebuie, este exact opusul a ceea ce trebuie.

▶ **Fără penali la conducerea școlilor și universităților.** Introducerea interdicției de ocupare a funcțiilor de conducere în învățământul preuniversitar și universitar și în toate instituțiile de management educațional pentru cetățenii condamnați definitiv la pedepse privative de libertate pentru infracțiuni săvârșite cu intenție, până la intervenirea unei situații care înlătură consecințele condamnării.

3. USR susține aplicarea principiilor guvernantei corporative în sistemul de educație și depolitizarea funcțiilor de conducere, ceea ce presupune un management strategic cu stabilirea obiectivelor, direcției, limitărilor și cadrelor de responsabilizare și transcende simpla alocare de resurse și a administrării de zi cu zi a proceselor.

Desființarea inspectoratelor școlare și transferul de atribuții la nivelul școlii.

▶ Directorii de școală să fie desemnați de către consiliile de administrație, în baza unei evaluări/selecții prealabile efectuate de o comisie formată din specialiști în recrutarea resurselor umane.

▶ Directorii instituțiilor care guvernează educația să fie desemnați de Ministerul Educației, în baza unei evaluări/selecții prealabile efectuate de o comisie formată din specialiști în recrutarea resurselor umane.

▶ Mandatul să fie de 4 ani, iar contractul de mandat să includă:

- criterii de integritate și etică
- obiective cuantificabile de performanță
- condițiile încetării sau prelungirii mandatului
- dreptul de a utiliza bugetul și resursele extrabugetare conform analizei de nevoi de la nivelul școlii și obiectivelor de mandat aprobate de către consiliile de administrație

▶ Consiliile de Administrație ar trebui să dobândească, și acestea, mai multe atribuții și să devină un factor de decizie: să aibă dreptul să recruteze directori și cadre didactice, în funcție de nevoile școlii, să gestioneze relația cu comunitatea și cu mediul de afaceri și să deschidă școlile către societate, să aprobe planurile de management ale directorilor, inclusiv indicatorii de performanță, să le monitorizeze și să le evalueze performanța acestora, să aprobe bugetul și să urmărească realizarea planificării financiare, să supervizeze sistemele de transparență și de comunicare ale școlilor cu comunitatea, elevii și părinții.

4. Toți copiii la școală - prioritate pentru sistemul de Educație.

Am făcut pași importanți pe banii UE - din POCU și PNRR. E momentul să ne asumăm noi, ca țară, pe termen lung și cu resursele proprii acest obiectiv.

Prea mulți copii rămân în urmă. Calitatea educației românești nu se evaluează prin vârfuri, ci prin rezultatele mediei copiilor din sistem. Pentru a crește retenția în școală și motivarea copiilor de a participa la procesul educației, statul trebuie să susțină școlile defavorizate printr-o abordare holistică, care să ia în considerare mediul de proveniență, cu un impact major asupra rezultatelor școlare și ulterior asupra intrării și performanțelor acestora în piața muncii¹¹. „Indicele de risc socio-educational”, arată că, în 2020, în România erau 1.253 școli dezavantajate¹².

USR susține majorarea obligatorie, nu opțională, a costului standard per elev cu 25% pentru școlile defavorizate.

Este necesară extinderea și permanentizarea programului de reducere a abandonului școlar "Școală pentru toți" inițiat în 2016 de Ministerul Fondurilor Europene condus de Cristian Ghinea și acoperit de mai multe axe POCU. 129 de proiecte au fost derulate prin Programul Operațional Capital Uman, în total, 173 milioane euro, care au vizat sprijin pentru peste 58.200 de copii din medii dificile, de la masă caldă și rechizite, burse școlare, dotări pentru sălile de clasă și consiliere pentru părinți, în funcție de nevoile particulare.

De altfel, aceasta a fost și diferența față de alte programe similare - a pornit de la o analiză de nevoi, fiind o combinație între mai multe tipuri de măsuri: măsuri directe pentru copii, măsuri pentru școli, stimulente pentru profesori, consiliere pentru părinți. Continuarea acestui tip de program este măsura de reducere a abandonului școlar din PNRR - care alocă granturi pentru a ține copiii la școală pe o bază semi-automată (nu doar celor care putea scrie un proiect, specificul POCU).

Practic, avem un ciclu de testare și implementare de policy: în 2016 am început cu "Școală pentru toți" și a funcționat. Apoi am extins prin PNRR tipul de intervenție. Următorul pas logic este un program permanent susținut din fonduri naționale de granturi flexibile pentru școlile cu pericol de abandon școlar. Aceasta este o prioritate pentru orice reformă a educației.

11. <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/e2174606-en/index.html?itemId=%2Fcontent%2Fpublication%2Fe2174606-en&fbclid=IwAR0jQycvZoNDb-PIO95qGKIwPcngtIN7FeNpa2qv0FN8oJFZmxsNmK mz79c#section-d1e1270>

12. <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/e2174606-en/index.html?itemId=%2Fcontent%2Fpublication%2Fe2174606-en&fbclid=IwAR0jQycvZoNDb-PIO95qGKIwPcngtIN7FeNpa2qv0FN8oJFZmxsNmK mz79c#section-d1e1270>